

91. заседание

Срѣда, 19 май 1926 година

(Отворено отъ подпредседателя д-ръ Б. Вазовъ, въ 16 ч.)

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: (Звъни) Отварямъ заседанието.

(Отъ заседанието сж отсъствуваха следните народни представители: Ангеловъ Йорданъ, Атанасовъ Никола, Баевъ Христо, Балтовъ Никола, Батоловъ Константинъ, Беровъ д-ръ Добри, Бозвелиевъ Константинъ, Бояджиевъ Хасанъ-ефенди, Влайковъ Тодоръ Г., Георгиевъ Додю, Гиргиновъ д-ръ Александъръ, Геровъ д-ръ Борисъ, Гургутски Рангелъ, Давидовъ д-ръ Ханъмъ Исаковъ, Дичевъ Петко, Дяковъ д-ръ Цветанъ, Еминовъ Бекиръ Садкъ Мехмедовъ, Ивановъ Петъръ, Каравановъ Петко, Колевъ Михаилъ Моневи, Косовски Георги, Кръстевъ Захари, Кьорчевъ Димо, Лѣкарски Иванъ, Маждраковъ Тодоръ, Малиновъ Александъръ, Манафовъ Христо, Мариновъ Владиславъ, Марковъ Никола, Милковски Александъръ, Мирски Христо, Мишайковъ Димитъръ, Мушановъ Никола, Начевъ Владимиръ, Неновъ Александъръ, Панайотовъ Тодоръ, Парасковъ Василь, Пенчевъ Петъръ, Петрини Николай, Петровичъ Петъръ, Поповъ Проданъ, Реджовъ Григоръ, Робевъ Йосифъ, Славковъ Христо, Станковъ Ангелъ, Стойчевъ Пендю, Тодоровъ Илия, Урумовъ Апостолъ, Хаджиевъ Никола, Харизановъ Иванъ, Храновъ Методи, Черневъ Христо, Шерифовъ Ахмедъ Фазълъ и Василь Янковъ)

Разрешенъ е отпускъ на следните г. г. народни представители:

На г. Христо Баралневъ — 2 дни;
На г. Петъръ Пенчевъ — 2 дни;
На г. Ангелъ Станковъ — 1 день;
На г. Иванъ Харизановъ — 4 дни;
На г. Христо Мирски — 1 день;
На г. Бекиръ Садкъ Мехмедовъ — 4 дни;
На г. Проданъ Поповъ — 2 дни;
На г. Христо Черневъ — 2 дни;

Следующитъ г. г. народни представители молятъ да имъ се разреши отпускъ, но понеже сж се ползували досега съ повече отъ 20 дни, ще питамъ Събранието.

Г. Йорданъ Ангеловъ иска 3 дни отпускъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема.

Г. Александъръ Малиновъ моли по болестъ да му се продължи отпускътъ до 1 юний т. г. — 14 дни. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема.

Г. Тодоръ Маждраковъ иска 4 дни отпускъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема.

Г. Михо Марковъ иска 2 дни отпускъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема.

Г. Хасанъ-ефенди Бояджиевъ иска 3 дни отпускъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема.

Г. Ахмедъ Фазълъ Шерифовъ иска 15 дни отпускъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема.

Съобщавамъ, че сж постъпили следните законопроекти и предложения:

Отъ Министерството на финанситъ — законопроектъ за Българската промишлена банка. (Вж. прил. Т. I, № 119)

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за освобождаване безъ магазинажъ внесенитъ отъ Министерството на земледѣлнето и държавнитъ имоти 2.000 броя плугове. (Вж. прил. Т. I, № 120)

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за освобождаване безъ мито и въжакви други данъци, такси и берии материялитъ за строителство се помѣщение на унгарската лѣгация (Вж. прил. Т. I, № 121)

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за освобождаване безъ магазинажъ 28 колета съ вехти дрехи, изпратени даромъ отъ Америка за рускитъ бѣжанци. (Вж. прил. Т. I, № 122)

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за одобрение III-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 8 априлъ 1919 г., протоколъ № 49, и за оставане въ тежестъ на държавното съкровище митата и другитъ берии на 27½ вагона захаръ. (Вж. прил. Т. I, № 123)

Отъ Главната дирекция на войната — законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за обезщетяване действующитъ офицери и свѣрхсрочнослужачитъ подофицери, напуснали войската поради намалението и преустройството ѝ споредъ Ньойския миренъ договоръ, обнародванъ съ указъ отъ 1924 г., „Държавенъ вестникъ“ бр. 87 отъ 21 юний 1924 г. и измѣненъ съ указъ № 29 отъ 1925 г., „Държавенъ вестникъ“ бр. 92 отъ 24 юний 1925 г. (Вж. прил. Т. I, № 124)

Отъ Главната дирекция на трудовитъ земледѣлски стопанства — предложение за одобрение XX-те постановления на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 4 май 1925 г., протоколъ № 47. (Вж. прил. Т. I, № 125)

Отъ сжщата дирекция — предложение за одобрение съглашението, подписано между Главната дирекция на трудовитъ земледѣлски стопанства и главния секретаръ на английската фондация „Спасете децата“ отъ Лондонъ на 25 февруарий 1926 г. (Вж. прил. Т. I, № 126)

Тия законопроекти и предложения ще ви се раздадатъ. Г. министърътъ на финанситъ ще отговори на питането на народния представителъ г. Иванъ Черневъ.

Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Черневъ, за да развие питането си.

И. Д. Черневъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Още на 13 априлъ депозирахъ питане до г. министра на финанситъ и до г. министра на земледѣлнето относно безогледното подбиване цената на тютюнитъ въ България и спекулацията, която се върши съ тѣзи тютюни. (Чете)

„Понеже спекуланти сж се впуснали въ страната да закупуватъ новата реколта тютюни на цени често отъ 6—10 л. килограмътъ като чрезъ швартиране и кражба въ теглото намаляватъ още повече тая цена, то моля г. г. министритъ да ми отговорятъ:

1. Знаятъ ли за горния случай?

2. Съ това не се ли подбива до минимумъ цената на складиранитъ въ кооперациитъ тютюни отъ миналитъ реколти и съ това не щѣ ли се нанесатъ милиарди загуби за народното стопанство?

3. Какво мислятъ да правятъ, за да се запазятъ интереситъ на производителитъ въ частностъ и на държавата въобще?

Понеже спекулацията се е засилила особено силно предъ великденскитъ празници, дето населението отъ липса на срѣдства се е принудило да харизва своето производство, то моля г. г. министритъ да ми отговорятъ и въ най-скоро време да се взематъ съответнитъ мѣрки“.

Г. г. народни представители! Повдигнатиятъ отъ мене въпросъ, мисля, е единъ отъ най-важнитъ въпроси, защото отъ две години насамъ съ тютюнитъ става една игра, която не трѣбва да се позволява. Миналата година, вследствие на сжщата игра, тютюнитъ почнаха съ една висока цена, а подиръ туй спаднаха на една трѣта и въ края на крайната следъ като кооперациитъ ангажираха своитъ капитали, които можеха да иматъ, и помогнати отъ Земледѣлската банка запълниха своитъ

складове, тѣ получиха тютюни, които днесъ имъ сѣ варантирани предъ Земледѣлската банка за северна България по 23—25 л. килограмътъ, а за южна България по 30—40 л. килограмътъ. При новото положение, когато тютюнътъ почватъ да се купуватъ отъ 6—10 л., а мога да ви кажа отъ 4—10 л. килограмътъ, ще се подбиятъ всички складирани въ кооперациитѣ тютюни отъ миналата реколта. И следъ като тия тютюни бѣдатъ манипулирани отъ търговцитѣ — ако бѣдатъ на широкъ мащабъ манипулирани, ще имъ струватъ сръдно 18—20 л. килограмътъ, а ако сѣ манипулирани обикновено, на койрукъ, ще имъ струватъ 12 л. килограмътъ — търговцитѣ ще излѣзатъ на западния пазаръ да предлагатъ вече тютюни сѣ около 10 л. поевтино за северобългарскитѣ и сѣ 20 л. поевтино за южнобългарскитѣ тютюни, отколкото едниятъ и другитѣ тютюни сѣ варантирани предъ Земледѣлската банка.

Имаше и друга една още по-голяма игра, която, за голямо съжаление, стана сѣ уволнението на бившето управително тѣло на Земледѣлската банка. Бившиятъ управител на Земледѣлската банка г. Гечевъ, подпомогнатъ отъ широкитѣ социалисти, образува една тютюнева централа чисто спекулативна, която подпомогната отъ частни капиталисти излиза да подбива умишлено цената на тютюнътъ на пазара, за да може да се постави въ тежко положение Земледѣлската банка.

К. Лулчевъ (с. д): Вие не разбирате какво приказвате.

И. Д. Черневъ (з): Имайте търпение.

Ц. Братановъ (с. д): Защо приказвате детински приказки?

И. Д. Черневъ (з): Фактически положението е следното. Въ борбата между новото управително тѣло на Земледѣлската банка и управителното тѣло на сегашната тютюнева централа, както я наричатъ . . .

Ц. Братановъ (с. д): Знаешъ ли устава на тютюневата централа като приказвашъ за нея или мислишъ, че се намиращъ въ кръчма? Ти си гледалъ тия работи презъ ключалка.

И. Д. Черневъ (з): Имайте търпение! Моето убеждение е, че вследствие борбата между тая централа и Земледѣлската банка става умишлено подбиване на ценитѣ на тютюнътъ и ние, производителитѣ, днесъ не можемъ да получимъ нито $\frac{1}{3}$ отъ разходитѣ, които сме правили за производството на тютюна.

Ц. Братановъ (с. д): Твоя тютюнъ въ Варна ще го ценитъ!

И. Д. Черневъ (з): Да, моя тютюнъ е въ Варна, а твоя къде е — не зная,

Г. г. народни представители! Че положението на новитѣ тютюни е утѣчено, вследствие на тая борба, се вижда напоследѣкъ отъ нарежданията, които дава тая централа и отъ стремѣнietъ ѝ да изтегли кооперациитѣ, които сѣ били до сега подъ покровителството на Земледѣлската банка на своя страна, като опредѣля на всѣка една кооперация максималното количество тютюнъ, което тя може да закупи. Напр., опредѣлено е: Варненската кооперация да събере 150 хиляди килограма тютюнъ, Провадийската — 100 хиляди и т. н. Въобще, опредѣлено е, сръдното количество тютюнъ, което може да събере една кооперация — да не бѣде то повече отъ 100—150 хиляди, максимумъ 200 хиляди килограма първокачественъ тютюнъ, като го варантиратъ по 10 л. килограма, които варанти кредити се получаватъ отъ Франко-белгийската банка, компанията на Казимъ Еминъ и компания. Подъ покровителството на тая централа въ единъ районъ, какъвто е варненскитъ, дето има едно производство отъ 2 милиона килограма тютюнъ, кѣдето се събиратъ 100—150.000 килограма първокачественъ тютюнъ отъ кооперациитѣ по 10 л. килограма, фирмитѣ се впускатъ да събиратъ тютюнътъ отъ 4 до 10 л. килограмътъ. Конкуренция пѣма, понеже кооперацията не е въ състояние да събере повече отъ 100 хиляди килограма — не ѝ се позволява да събере повече, има такова нареждане. Поради това обстоятелство, че самитѣ фирми отъ една страна варантиратъ тютюнътъ на кооперациитѣ, а отъ друга страна събиратъ тютюна на фиксирани цени между 4 и 10 л. килограмътъ, ще се получи това положение, което е вече фактъ — защото

по-голяма частъ отъ тютюнитѣ сѣ закупени — да разполагатъ сѣ тютюнитѣ на сръдна пазарна цена за северобългарскитѣ тютюни къмъ 10 л. килограмътъ, когато миналогодишната реколта, която по качество стои сѣ нѣколко процента по-долу, е варантирана предъ Земледѣлската банка сѣ 23 л. килограмътъ. Ясно е, че при туй положение, търговцитѣ ще могатъ да излѣзатъ на западния пазаръ да продаватъ тютюни отъ новата реколта — ако го манипулиратъ на широкъ постелъ — не повече отъ 18 л. килограмътъ и по този начинъ ще подбиятъ напълно Земледѣлската банка, която не ще бѣде въ състояние да освободи своитѣ около 500—600 милиона лева, които е ангажирала въ миналогодишнитѣ реколти и ще се постави фактически въ едно затруднено положение, като въ тая борба ще изтеглятъ най-много производителитѣ, които гарантиратъ сѣ производството си миналитѣ вземания на Земледѣлската банка. Може-би въ края на крайщата Земледѣлската банка да не изгуби, но фактъ е, че производителитѣ ще изгубятъ цѣлото си миналогодишно производство, а за тазгодишното производство не ще добиятъ повече отъ 10 л. на килограмъ пазарна цена, когато на всѣки производител тютюнътъ струва 18 л. килограмътъ. За да има представа, какъ е подбита цената на тютюна, азъ ще ви кажа . . .

Ц. Братановъ (с. д): Самъ нѣмамъ представа за това, което приказвашъ, та ние ще имаме!

И. Д. Черневъ (з): Право е, че ние нѣмаме патентъ за кооперативното дѣло — патента го иматъ други! Но всѣки случай, азъ смѣтамъ, че като заинтересованъ производител и кооператоръ, разбирамъ много добре въ какво се състои работата и затова смѣтамъ, че е наложително държавата да вземе всички мѣрки. За голямо съжаление, вече е доста късно, защото една голяма частъ отъ тютюнътъ е закупенъ отъ търговцитѣ. Но въпреки това, поне за остатъка частъ, ще трѣбва да се взематъ мѣрки да се намали поне производството на тютюна въ нашата страна — противъ което намаление съмъ — за да могатъ да се намалитъ тия загуби, които очакватъ и производителитѣ на Земледѣлската банка.

Г. г. народни представители! Въ последнитѣ години едно отъ най-главнитѣ пера на нашата износна търговия бѣ тютюнътъ. Въпреки широко разпространеното мнѣние, че ние трѣбва да изоставимъ съянето на тютюна, а да обърнемъ повече внимание на зърненитѣ храни, реколтата на тютюна миналата и тази година възлиза на милиони килограми. Обаче въпреки това голямо производство, и въпреки търсенето на нашитѣ тютюни на западъ, азъ чета въ вестникитѣ, че Чехия отива да купува многокачествени ромънски тютюни по цени много по-високи, отколкото сѣ продава нашитѣ тютюни на пазара. Ние не можемъ да продадемъ нашитѣ тютюни. На какво се дължи туй? Азъ мисля, че това се дължи на слабата заинтересованостъ на съответнитѣ сръди у насъ. Поне сега, когато Земледѣлската банка е ангажирала въ тютюневата търговия грамадни капитали, азъ мисля, че тя би трѣбвало да бѣде подпомогната отъ държавата, за да популяризира и продаде нашитѣ тютюни и по този начинъ да спаси отъ гибелъ нашето селско стопанство.

Г. г. народни представители! Азъ обръщамъ сериозно вниманието на г. министра на финанситѣ на този въпросъ, понеже смѣтамъ, че ако това положение остане, ще се почувствува една извънредно голяма криза и въ събирането на данѣнитѣ. Фактъ е, че напоследѣкъ производителитѣ, за да се снабдятъ сѣ преносителни свидетелства и да продадатъ тютюнитѣ си на търговцитѣ, се принуждаватъ да взематъ пари сѣ лихва 100% и 120% често пѣти, за да платятъ данѣнитѣ си и да получатъ тия преносителни свидетелства. Обаче отъ продажбата на тютюнитѣ си тѣ не могатъ да покриятъ даже една четвъртъ отъ данѣнитѣ си, които иматъ къмъ държавата, когато по-рано тютюнопроизводителитѣ, сѣ доходитѣ, които получаватъ отъ продажбата на тютюнитѣ си, можеха да заплатятъ всичкитѣ си данѣци и да имъ остане даже излишѣкъ, за да поддържатъ стопанствата си.

При това положение, азъ смѣтамъ, че г. министърътъ на финанситѣ ще погледне сериозно на този въпросъ и вървамъ, че той ще ни съобщи за нѣкои взети отъ него мѣрки, които ще спасятъ страната ни отъ явна гибелъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ В. Молловъ: Г. г. народни представители! Питането на почтения народенъ представителъ е доста отъ

давна направено. Азъ имахъ случая преди празниците лично да говоря съ запитвача за положението на нашата търговия съ тютюни, специално за продажбата на тютюните отъ производителитъ на заинтересованитъ фирми и кооперации, които купуватъ нашитъ тютюни. Сега не е умѣстно да се занимаваме съ общия въпросъ, съ какво количество тютюни разполага нашата страна, каква е засѣтата площ и какви сж изгледитъ на бъдещата реколта. Важното е едно — че фактитъ, на които той обръща внимание, сж вѣрни. Действително, въ Варненско — а сега азъ ще добавя и на други мѣста — тютюнитъ се продаватъ по едни цени извънредно ниски, въ сравнение съ онѣзи, по които тѣ сж били продавани миналата и по-миналата години, а особено по-рано. Ако ниската цена на варненскитъ тютюни до голѣма степенъ се дължи и на тѣхното ниско качество, то по-важниятъ фактъ е, че и въ южна България, където качеството на тютюна е много по-добро, ценитъ при все туй въ последно време сж спаднали значително. Това спадане на ценитъ се дължи на много обстоятелства. То се дължи въобще на кризата въ тютюневата търговия, та може-би заедно съ туй непосредствено и на предстоящата криза въ засѣването на надлежната площ съ тютюни. Но то се дължи преди всичко на общи причини, специално на туй, че въ конкуренция съ нашитъ тютюни се намиратъ други, които поради по-евтината работна рѣка и поради други условия, които ние не бихме могли да измѣнимъ така лесно, се явяватъ на пазара за тютюни въ по-голѣми количества, и по-евтини. Специално това се отнася до турскитъ тютюни. Гръцкитъ тютюни, поради данъчната политика на гръцката държава, въ последно време не поевтиняватъ. Обаче турскитъ тютюни сж значително евтини и много чуждестранни купувачи на тютюни сж се отнесли къмъ Турция, къмъ Цариградъ, за да се снабдятъ съ необходимитъ за тѣхъ количества. За предстоящата година, по моитъ сведения, въ Турция се очаква една реколта отъ близо 100 милиона килограма тютюнъ. Ясно е, че и тамъ ценитъ още повече ще спаднатъ, защото предлагането ще бъде много по-голѣмо, отколкото е търсенето, а последното е значително събитено поради общата стопанска криза въ Европа, специално стопанската криза, въ която се намира Германия, която е принудена да ограничава своето употребление на така нареченитъ ориенталски тютюни, поради невъзможностъ да ги купува, и отъ друга страна поради голѣмото количество на готови пашириси, съ които разполагатъ германскитъ фабрики. Чуждитъ режими, които сж купували наши тютюни системно въ последнитъ години, и сега въ известни случаи, ограничаватъ тия покупки и търсятъ тютюни по-долнокачествени, или тютюни, които тѣ купуватъ по-евтино. Следователно, по тоя начинъ българскитъ тютюни се конкуриратъ значително въ странство.

Това е една отъ причинитъ, които влияе върху стойността на нашитъ тютюни. Ние отъ монополното положение, което имахме презъ 1918, 1919, 1920, 1921 и 1922 г., сега влизаме въ положението на страна, която трѣбва съ голѣми усилия и съ голѣмо умение да издържа една конкуренция извънредно силна, извънредно добре приспособена. Следователно, въ това отношение и държавата ще трѣбва да вземе съответнитъ мѣрки.

Ниската цена на нашитъ тютюни се дължи, отъ друга страна, и на стопанската криза, въ която ние се намираме — стопанската криза обща и стопанска криза специално въ нашето селско население. Следователно, мѣрките, които биха могли да бъдатъ взети отъ страна на държавата чрезъ нейнитъ институти, сж мѣрки, които иматъ за целъ преди всичко да въздействуватъ за намалението на стопанската криза и специално да повлияятъ върху продажбата и върху цената на тютюнитъ, за да може да се подпомогне на мѣстното население. Несъмнено е, че на първо мѣсто тукъ има значение политиката на Земледѣлската банка. Азъ нѣма да влизамъ въ обсъждане на кредитната нейна политика. Азъ бихъ я смѣталъ за по-грѣшна, защото Земледѣлската банка се постави въ едно имобилизирано положение. Тя трѣбваше да пласира извънредно голѣмо количество отъ разполагаеми срѣдства въ тютюни, които тя нѣмаше възможностъ веднага да покривителствува въ смисълъ таквъ, щото тѣ да бъдатъ по-скоро продадени. Следователно, казвамъ, до голѣма степенъ тя бѣ имобилизирана съ минали рекокти на тютюни. Това, което сега може да се направи, то е улесняването на Земледѣлската банка, а това улесняване става несъмнено съ огледъ на продажбитъ, които Земледѣлската банка търси да осъществи съ различни чуждестранни синдикати, и на второ мѣсто чрезъ едно насочване къмъ

Земледѣлската банка на по-голѣми разполагаеми суми. И още преди да бъде подадено питането на г. Черневъ, азъ имахъ възможностъ чрезъ Българската народна банка да направя потребното, щото Земледѣлската банка да бъде улеснена съ единъ кредитъ отъ 100 милиона лева, който кредитъ да бъде употребенъ за тази именно целъ — подпомагането на дребнитъ земледѣлски стопани, за да могатъ тѣ да издържатъ критическия периодъ, когато сж принудени, поради нѣмане на срѣдства, да продаватъ поевтино своитъ произведения и специално своитъ тютюни. Това е станало съ активното участие на Министерството на финанситъ. Земледѣлската банка, която отначало правѣше известни възражения, се съгласи и сега тя има на свое разположение този кредитъ. Тѣзи разполагаеми срѣдства ще бъдатъ засилени още повече, когато бъдатъ осъществени продажбитъ, които третира Земледѣлската банка и които, за голѣмо мое съжаление, сж закѣснѣли поради твърде подробенъ обсъждения, които ставатъ въ управителния съветъ на Земледѣлската банка при преговоритъ съ представителитъ на чуждестраннитъ къщи, които биха били наклонни да купуватъ наши кооперативни тютюни.

Трѣбва да кажа, че думитъ на г. Чернева, които засегнаха кооперацията „Асенова крепостъ“, бѣха неумѣстни. „Асенова крепостъ“, независимо отъ това, кои лица влизатъ въ управителното тѣло на тази кооперация, дали е бившиятъ управител на Земледѣлската банка Гечевъ, който никога не е криелъ симпатитъ си къмъ земледѣлското движение, дали това сж други лица, не е важно, работи твърде енергично, разбира се при условията на пазара. Тя сключи една сдѣлка, която азъ напълно одобрихъ, и ще направя всички мои усилия, за да мога да подкрепя дейтелността на тази кооперация, разбира се докѣдето законитъ допускатъ това, както, впрочемъ, ще покровителствувамъ дейтелността на всички други кооперации, стига тѣ да иматъ изгледъ на действителни кооперации, а не на прикрити акционерни дружества, както въ пѣткои случаи това е било доказано. Следователно, и отъ това гледище пакъ Земледѣлската банка нѣма защо да се оплаква. Ако бъдатъ пласирани тютюнитъ на „Асенова крепостъ“ по-лесно, естествено е, че задачата на Земледѣлската банка ще бъде улеснена. Следователно, тя не може да се противопоставя или да има пѣщо противъ дейтелността на тази толкова заслужила на тютюневото производство кооперация.

Това сж двѣтъ положения, при които бихме могли да очакваме, че ще се добиятъ по-добри резултати. Напоследъкъ азъ правя всички усилия, за да може Земледѣлската банка да засили личния кредитъ на кооперациитъ, за да могатъ по този начинъ участницитъ въ кооперациитъ да добиятъ по лесенъ начинъ кредитъ и да минатъ сегашното критическо време. Въ това отношение, вѣрвамъ, че въ скоро време ще има резултатъ. Макаръ че Земледѣлската банка въ този моментъ нѣма достатъчно разполагаеми срѣдства, освенъ тѣзи 100 милиона лева, които Народната банка ѝ отпуска, ние правимъ всички усилия, за да засилимъ нейнитъ разполагаеми срѣдства. Това е, което азъ мисля, че би могло да се направи въ този случай и това е, което правимъ. Върху факторитъ на стопанския животъ съ заповѣди и декрети мѣчно може да се влияе. Влияе се по този начинъ, като улесняваме нашитъ производители, за да могатъ по-леко да прекарватъ това критическо време и по-нататкъ да могатъ да разчитатъ на други цени, на други пазари, на други възможности.

Чисто отъ финансово становище, това, което се изложи отъ трибуната на Народното събрание за плащането на данъцитъ, е невѣрно, защото специално за тютюнитъ, които отиватъ въ кооперациитъ, азъ съмъ наредилъ да не се искатъ бирнически удостоверения, а тѣ да влизатъ тамъ освободени отъ данъка, който данъкоплатецитъ дължи на държавата, при условие, когато кооперацията осъществи продажбата, тогава евентуално да бъдатъ покрити данъцитъ. Това е пакъ едно извънредно голѣмо улеснение за селското население. Отначало азъ го направихъ като изключение, но тази изключителна мѣрка доби едно широко употребление и, следователно, всички тютюни, които отиватъ въ кооперациитъ, иматъ това облекчение. Съгласете се, г. г. народни представители, че административни мѣрки въ тази извънредно деликатна областъ мѣчно могатъ да бъдатъ взети. Ние не можемъ да забранимъ изобщо извършването на продажбитъ на тютюни. Административно не сме въ състояние да ограничимъ тѣзи продажби, не можемъ да преследваме лицата, които купуватъ тютюни, а още по-малко не можемъ да преследваме и лицата, които ги продаватъ. Ясно е, че

всѣки единъ ще прави своята смѣтка, обаче при условия, при които той би могълъ най-добре да направи тая смѣтка, следователно, при всички улеснения, които държавата чрезъ своитѣ институти би могла да осъществи въ дадения случай.

Колкото се отнася до другата страна на въпроса, дали площта, която се засѣва съ тютюнъ, трѣбва да бѣде ограничена или не и въ каква посока ще се води напредъ политиката на държавата въ тая областъ, азъ не мога да кажа сега нѣщо установено, защото този въпросъ още не е съвършено ясенъ. И въ тая случай законътъ за тютюна даваше възможностъ на всички стопани да сѣятъ какъто щатъ и какъто щатъ количество тютюна. Има една тенденция въ Министерството на финанситѣ да се ограничи или, по-добре, да се контингентира сѣянето на тютюнитѣ въ области, които произвеждатъ по-добри тютюни. Тая тенденция е проявена много ясно въ Министерството на финанситѣ и азъ съмъ приготвилъ проектъ въ този смисълъ, обаче още правителството не е решило да го внесе, понеже счита, че може-би по този начинъ изкуствено ще въздействува въ известни посоки върху стопанството на страната и може-би въ нѣкои случаи съ нежелателни последици. Когато въпросътъ получи по-голяма яснота, тогава съ него ще бѣде сезирано Народното събрание. Естествено е само по себе си, по естествения ходъ на стопанскитѣ явления, че ако пазарътъ на нашитѣ тютюни бѣде етѣсенъ, ако ценитѣ на тютюнитѣ бѣдатъ такива, че не могатъ да задоволяватъ селския стопанинъ производител, който сѣе тютюни, и, следователно, той не ще може да разчита на една нормална печалба, постепенно сѣянето на тютюнитѣ ще бѣде ограничено и той ще трѣбва да премине къмъ сѣянето на други по-лукративни, по-доходоносни култури, напр., цвекло, памукъ, маслодайни семена и т. н.

По това е единъ въпросъ, въ разглеждането на който азъ не мога да влизамъ сега, защото той е по-скоро отъ компетентността на моя колега, министъра на земледѣлието. Въ всѣки случай отсега още трѣбва да кажа, че не мога да приема това становище, което се застъпва тукъ — да ограничаваме изкуствено площта за сѣяне тютюня.

Но, г. г. народни представители, по поводъ на това щатане, което се прави отъ г. Черневъ, азъ трѣбва да обърна вниманието ви върху другата страна на въпроса — въ сѣщностъ тя е чисто кредитна: доколко нашата държава ще може да бѣде снабдена съ евтини сръдства, за да може да влияе върху намаляването на лихвитѣ и, следователно, за премахването на лихварството, което действително е едно грозно зло въ нашата страна и което съ административенъ или наказателенъ характеръ, не може да бѣде премахнато. И въ тая областъ се взематъ надлежитѣ мѣрки. Това зло може да бѣде премахнато, да изчезне само тогава, когато нашата държава разполага съ по-голямъ свободни сръдства, които да излѣзатъ на свободния пазаръ, за да помогнатъ на индустрия, на промишленостъ, на селско стопанство и т. н., да се усѣти, следователно, едно по-голямо улеснение на самия пазаръ. Въ тая областъ ние вършимъ сѣщо така всичко онова, което може да бѣде извършено съ сръдствата на държавата. Сега преди малко ви се разпаде законопроектътъ за създаване на една промишлена банка, която въ основата си ще бѣде една пакъ до голяма степенъ банка съ държавни капитални — тя се образува отъ държавата — обаче ще бѣде автономна, ще се урежда по единъ законъ и ще има, следователно, друга организация, другъ статутъ и други цели. По този начинъ ние се стремимъ да улеснимъ индустрията и известни занаяти, които допущатъ модернизирани, които допущатъ единъ модеренъ работилници. Това е първата страна на въпроса. Ние засилваме по всѣкакъвъ начинъ сръдствата на Земледѣлската и на Кооперативната банки. Ние сме обърнали внимание на кредититѣ, съ които разполагатъ популярнитѣ банки, провинциалнитѣ банки въобще, които сега образуватъ въ София една централа. Ние мислимъ, че ще трѣбва постепенно да създадемъ и една ипотечарна банка и, следователно, ипотечарниятъ отдѣлъ на Народната банка да влѣзе въ тая банка, която да работи по свои собствени правила и да улеснява населението и въ тая областъ. Занаятчийскитѣ кредитѣ, който е билъ засиленъ чрезъ сръдства, дадени на Кооперативната банка, както знаете, сѣщо тъй е билъ подпомогнатъ въ последно време отъ държавата, и то доста чувствително, въ предѣлитѣ на разполагаемостта. За всичката тая стопанска дейностъ, която единствено може да пресѣче злото въ корена му, естествено е, че държавата се нуждае

отъ други разполагаеми сръдства. Азъ нѣмамъ възможностъ, нѣмамъ време сега да обръщамъ вниманието ви върху отношенията между държавата и Българската народна банка, върху задължеността на държавата къмъ Народната банка и политиката, която азъ следвамъ, щото постепенно тая задълженостъ на държавата къмъ Народната банка да намалява, за да може и тая банка да влѣзе напълно въ своитѣ функции на регулаторъ на оборотнитѣ сръдства въ нашата страна. Това, въ края на крайщата може да стане, когато ние бѣдемъ напълно улеснени и въ друго отношение — по отношение на сръдствата, съ които държавата би разполагала. Ние сме трѣгнали въ този пътъ. Но трѣбва да ви кажа, че този пътъ може да бѣде действително резултатенъ и може да ни доведе до целта, която преследваме, когато тая целъ бѣде еднакво присърдце на всички ни, на цѣлото Народно събрание, безъ разлика на партии. А това предполага едно — въ нашата страна да съществува едно напълно успокояване и сигурностъ. Това, което е пречило до денъ днешенъ за осъществяването на по-големитѣ планове на българската държава и на Българската народна банка въ тая областъ, то е, че България презъ миналитѣ години е давала въ чужбина впечатление на неспокойствие и на вътрешни борби. Нѣщо повече: нѣма по-голяма пакостъ за нашата държава — не за отдѣлни партии, не за отдѣлни правителства, а за България изобщо — освенъ когато се чуватъ слухове за такива нападения, за каквито и днесъ има съобщения въ вестниците, че пакъ нѣкаква банда минала презъ Арабаконакъ, че станала престрелка, че билъ ограбенъ Клисурекитѣ манастиръ и т. н., когато се разнасятъ слухове, че подъ покровителството на Българския земеделски съюзъ, цеговитѣ събратя отъ Сърбия проявяватъ безъ свѣтъ, безъ срамъ една деятельность, съ която тѣ компрометиратъ не нѣкакво правителство, не нѣкакъвъ режимъ, а България. И азъ мисля, че уважаемиятъ запитвачъ въ това отношение би направилъ извѣрдно много за нашата страна, ако би могълъ да убеди своитѣ другари отъ татъкъ, които, подъ мантията на нѣкакво емигрантство, вършатъ една крайно предателска роля, съ което може-би гонитѣ една целъ, а въ сѣщностъ достигатъ тъкмо онова, отъ което бѣга г. Черневъ — влияятъ на поевтиняването на тютюнитѣ, спомогатъ за усилване на стопанската криза и засилватъ невъзможността да можемъ частъ по-скоро да излѣземъ отъ това положение.

Следователно, проблемата, която засѣга запитвачътъ, е въ действителностъ по-сложна. Ние вършимъ всичко възможно, за да можемъ да издигнемъ стопанската дейностъ на нашата държава, да бѣде тя по-благоприятна, за да може частъ по-скоро да се получатъ резултати. Обаче, за да се постигне всичко това, покрай тази неосърствена дейностъ трѣбва да се извършва и другата, по-важната отъ стопанската дейностъ — умирителната дейностъ, за да се създаде по-голямо чувство на сигурностъ, по-голямо довѣрие къмъ нашитѣ собствени сили и спечелване довѣрието на чуждитѣ държави, а специално, ще кажа азъ, на финансовитѣ, индустриални и банкови сръбни въ чужбина, които сѣ по-чувствителни, отколкото политическитѣ сръбни, къмъ България, къмъ нейното положение, къмъ нейнитѣ стопански условия. Ако за постигането на първата целъ правимъ всичко, ние и по отношение постигането на другата целъ полагаме всички усилия, за да може да се постигнатъ резултати. Но, както ви казахъ, желателно е и отъ другата страна, която прави тия запитвания, да бѣдатъ употребени всички усилия, за да може най-после въ чужбина да се създаде убеждението, че България е престанала да бѣде сена на дребни, нищожни събития, които въ края на крайщата не могатъ да доведатъ до никакъвъ резултатъ — защото не сѣ нищо друго, освенъ прояви на обикновено разбойничество — който, обаче, причиняватъ пакости на държавата. И само когато тѣ изчезнатъ, тогава и г. Черневъ ще може да се похвали, че цената на тютюнитѣ се е покачила. (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Черневъ, да каже доволень ли е отъ отговора на г. министъра.

И. Д. Черневъ (з): Г. г. народни представители! Г. министърътъ на финанситѣ действително обхвана въпроса доста широко и направи обикновения маневъръ, който напоследъкъ се е възприелъ отъ болшинството, за да може да се произвежда по-голямъ ефектъ. Обаче пакъ си остава

положението, че тютюнитъ отъ тазгодишната реколта се закупуватъ безъ пари и че нищо не е въ състояние да гарантира повдигане на цената имъ въ тоя моментъ. Остава само едно: апели, апели и апели, когато моето твърдо убеждение е, че биха могли да се взематъ редъ мѣрки. Напр. една отъ мѣрките е да се отмѣни 20% глоба за закъснѣли данъци, както г. министърътъ заяви, че е отмѣнилъ преносителнитъ свидетелства за тютюневитъ кооперации. Отъ една страна, вариантень кредитъ се получава съ 12% лихва, отъ друга страна глоби за закъснѣли данъци — 20%, ставатъ 32%, които производителтъ трѣбва да плаща годишно върху сумитъ, които дължи на държавата. Освенъ това, и самата Земледѣлска банка не може да намѣри пазари за своитъ тютюни. При това положение тютюнитъ отъ реколтитъ въ две години ще бждатъ погълнати само за лихвата, която производителтъ трѣбва да плати на Земледѣлската банка или на друго нѣкое кредитно учреждение.

Другото, главното, на което азъ обърнахъ вниманието, е, че на западноевропейския пазаръ ще се явятъ две наши тютюневи централи, които ще се конкуриратъ една друга и ще подбиватъ цената на тютюнитъ. При всѣка една чуждестранна режия ще се явятъ двама конкуренти, които ще предлагатъ български тютюни. Азъ обърнахъ вниманието на г. министра на финанситъ върху тази голяма опасностъ, но той не каза нищо, а тъкмо тамъ е най-болниятъ въпросъ. Трѣбва да се направи всичко възможно, щото поне тия тютюни, които не сж закупени отъ спекулантитъ, а сж отишли въ кооперациитъ, да се спасятъ, да се продадатъ. Азъ казахъ, че днесъ имаме една централа на Съюза на тютюневитъ кооперации, която за тазгодишната реколта се мъчи да отдѣли тютюневитъ кооперации, кредитирани отъ Земледѣлската банка, отъ самата банка. Тия кооперации, подпомогнати отъ нѣкои финансови групи, ще се явятъ на западния пазаръ отдѣлно отъ Земледѣлската банка да предлагатъ български тютюни, а въ сжщото време ще се яви и Земледѣлската банка отдѣлно да предлага своитъ тютюни. Това е положението.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: И частнитъ експортни къщи — 5, 10, 15, или колкото сж — и тѣ ще се явятъ да предлагатъ свои тютюни.

И. Д. Черневъ (з): Добре, но тукъ имаме една кооперация, която е кредитирана миналата година съ 10 милиона лева, а за тазгодишната реколта, при новата централа, е кредитирана съ 5 милиона лева. Явно е, че щомъ тазгодишната реколта е закупена по 10 л. и ще се предлага на западноевропейския пазаръ по 15 л. миналогодишната реколта, която е врантирана по 20 л., не ще може да се продаде. Значи, ако спечелятъ отъ тазгодишната реколта, ще трѣбва да си платятъ лихвитъ на вранитъ за миналогодишната. Това двойствено положение е свършено опасно. И азъ смѣтамъ, че г. министра на финанситъ трѣбва да обърне сериозно внимание, да се премахне тая двойственостъ, която действително води къмъ гибелъ на шето тютюнево производство.

А. Нейчевъ (д): Не е това причината.

И. Д. Черневъ (з): Има и по-големи причини.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Доколкото можахъ да разбера г. Чернева, той свѣжда цѣлия въпросъ къмъ това — че кооперациитъ, които досега се кредитираха отъ Земледѣлската банка, сж се раздѣлили на две. Единъ отъ тѣхъ, на брой повече отъ 20, начело съ Съюза на тютюневитъ кооперации, кждето е г. Гечевъ, кждето е и „Асенова крепостъ“, самостоятелно, независимо отъ Земледѣлската банка, сж сключили договори да намѣрятъ пари и да пласиратъ своитъ тютюни въ чужбина, и други, които останаха при Земледѣлската банка и за които самата Земледѣлска банка, преди да стане отдѣлнато на тия кооперации отъ нея, проектира чрезъ нея, подъ нейна гаранция, да се намѣрятъ капитал и срѣдства за пласиране на тѣхнитъ тютюни. Нали за тѣзи две нѣща говорите? За какви други кооперации и централи говорите?

И. Д. Черневъ (з): Една и сжша кооперация е врантирала миналогодишната си реколта при Земледѣлската

банка, а тазгодишната реколта, сжщата кооперация е врантирала при тютюневата централа.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Извинете, ако така слагате въпроса, той е много ясенъ, много простъ, г. Черневъ. Кредититъ, които раздава Земледѣлската банка сж три вида. Сега ще разберете цѣлия въпросъ и ще видите, кжде бъркате. Има кредитъ личень на кооперацията, . . .

И. Д. Черневъ (з): Азъ говоря за вариантния.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: . . . има кредитъ ипотекарень, има и вариантень. Каквито щатъ промѣни да ставатъ въ кооперациитъ, както щатъ да търсятъ пари, както щатъ да продаватъ своитъ тютюни, тѣ все иматъ право да получатъ личень кредитъ въ размѣри, каквито Земледѣлската банка намѣри за добре да имъ даде. Тѣ иматъ право да получатъ и ипотекарень кредитъ срещу сградитъ, който кредитъ е свършено отдѣленъ. Досежно кредититъ, който е свързанъ съ самата стока, предметъ на покупко-продажбата, наречень вариантень кредитъ, Земледѣлската банка ще си получи всичко онова, което ѝ се дължи, щомъ като една кооперация се свързва съ друга банка, съ други капиталисти. И ако днесъ има единъ процесъ незавършенъ въ смисълъ, че тия кооперации, за които вие казвате, че сж се отдѣлили отъ Земледѣлската банка, не сж напълно ликвидирали своитъ вариантни кредити, не сж върнали паритъ на Земледѣлската банка, причината е, че врантиранитъ миналогодишни тютюни не сж продадени. При продажбата, тѣ си връщатъ паритъ и ще ги върнатъ. Иначе не може и да бжде, защото въ противень случай за новитъ тютюни тѣ нѣма да получатъ нито стотинка отъ Земледѣлската банка; ще получатъ пари само отъ опѣзи, съ които сж се съгласили. Това е, значи, единъ процесъ на ликвидация досежно врантния кредитъ, който ще престане да бжде давачъ отъ Земледѣлската банка, щомъ старитъ тютюни, врантирани при нея, бждатъ продадени, а новитъ се врантиратъ отъ опѣзи, съ които кооперациитъ сж се съгласили. Тукъ нѣма две централи. Това е положението, г. Черневъ.

И. Д. Черневъ (з): Не е ясно.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Иначе ако мислите, лѣжете се. Колкото се отнася до другитъ кредити, тѣ си оставатъ.

И. Д. Черневъ (з): Въпросътъ е въ следното. Право е, както казва г. министър-председателъ, че така ще се ликвидира съ вариантния кредитъ. Но при новото положение сега, при съществуването на тая централа, която продава тютюни на по-ниски цени, отколкото сж врантирани тютюнитъ при Земледѣлската банка, ние, производители, оставаме длъжни, и не ще можемъ да покриемъ съ полученото отъ своитъ произведения вариантния кредитъ отъ миналата година.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: То е другъ, отдѣленъ въпросъ.

И. Д. Черневъ (з): Това е положението. И най-главната опасностъ е тамъ: понеже новата централа ограничава количествата тютюнъ, които трѣбва да влѣзатъ въ кооперациитъ, то останалитъ количества — напр. за Варненско 1.900.000 кг., ще отидатъ изключително въ търговцитъ, които ги купуватъ по 4—10 л. Това положение е опасно.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Г. Черневъ! Личи много ясно, че вие сами не сте схванали въпроситъ — извинете ме. Това, което сега повдигате, ме кара втори пътъ да взема думата. Въпросътъ за износа на тютюнитъ безспорно е много важенъ, защото тоя износъ представлява $\frac{1}{2}$ и повече отъ цѣлия нашъ износъ. Изглежда, вие се оплаквате, че вследствие на тѣзи спогодби се е намалила цената на тютюнитъ.

И. Д. Чернавъ (з): Умишлено.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Пардонъ, г. Черневъ! Вие сте чули нѣщо, но не сте го доразбрали. Умишлено цената на тютюнитъ не може да се намалява само отъ една фирма.

Д-ръ Й. Фаденхехт (д. ст): Това го разправят по кръчмичи, това е демагогия и нищо повече.

Министър-председател А. Ляпчев: Върно е, както казва г. Фаденхехт, че се разправят такива невърни работи. Цената на тютюна, който сега се продава, далеч още не е повлияна от онова, което вие предполагате, че един ден може да повлияе. Азъ разбирам тази тънкост и заради това казахъ тукъ миналия път, че е много хубаво дето, по едно щастливо съвпадение, ще има две организации, които ще се конкурират. Ще видимъ коя по-почтено ще изпълни своите задължения спрямо кооперациите, но нѣма никакво основание да се мисли, че днесъ това дава резултати. Чели сте нѣщо и не сте го разбрали. Вие казвате, че толкозъ сж ниски цените на тютюните, че кооператорите не могат да се издѣлжатъ.

И. Д. Черневъ (з): Това е фактъ.

Министър-председател А. Ляпчев: Това показва едно — че всѣка търговия има печалба, има и загуба. И когато една кооперация се реши да върши търговия — а това, което тя върши, е търговия — тя трѣбва да знае, че ще се случатъ и години, когато ще има загуба. И ако кооперацията е дала въ аванс по-големи суми, отколкото би заслужавало да се даде по пазарните цени, разбира се, че кооператорътъ не ще може да върне парите, които е взелъ преди продажбата на тютюните.

Позволете ми, г. Черневъ, да Ви подсетя и за друго едно нѣщо — че има много кооперации, които сж допущали големи грѣшки: приемали сж отъ кооператорите долнокачествени тютюни и сж имъ давали пари въ аванс, когато самите кооператори сж продавали доброкачествените тютюни независимо отъ кооперацията. Тамъ е болната страна на въпроса. Ето защо, бждете много предпазливи и внимателни, когато обобщавате такива въпроси.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на финансите.

Министър В. Молловъ: Г. г. народни представители! Ще ми позволите да кажа още две думи. Като благодаря на г. министър-председателя, който е голѣмъ кооператоръ, за участието му въ тѣзи дебати, азъ съмъ длъженъ да отхвърля най-енергично инсинуациите на г. Черневъ, че не се полагали никакви грижи, не се предприемало отъ държавата нищо въ полза на нашите стопани. Той като че не искаше да разбере, че държавата върши тъкмо онова, което може да подкрепи стопаните, а именно кредитирането. Ние имъ даваме този кредитъ съ най-последни усилия, следъ като толкозъ много е дадено въ тази област отъ Земледѣлската банка и следъ като е толкозъ много развила презъ тѣхно време, та Земледѣлската банка съ голѣма мъжа да може да го ликвидира. И ако тя се намира въ критическо положение, то е благодарение на безумията, които сж извършени въ близкото минало, въ 1922 г. (Ржкопѣскания отъ сговористите)

Н. Борисовъ (з): Стига партизанщина!

Министър В. Молловъ: Това се използва за демагогия, разправятъ се нѣкои бабини деветини, иска се държавата да определи цената на тютюните! Г-да! Държавата не може да я определи; то е стопански въпросъ.

Н. Борисовъ (з): Безъ партизанство!

Министър В. Молловъ: Я недейте вика! Какво приказвате вие и какво разбирате! (Глъчка)

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Моля, г-да, изслушайте г. министъра.

Министър В. Молловъ: Другото е само една демагогия, каквато имаше до 1923 г. Когато падаха цените на житните произведения — правителството криво; когато цените се качватъ, настъпва тогава пъкъ необходимостта да се турн комисаръ и да се набавятъ храни отъ странство! Едно съзнателно експлоатиране съ известни икономически явления, които настѣпватъ сами по себе си съ огледъ на международния пазаръ и на вътрешните условия и на които често пъти не може да се повлияе съ едно мѣроприятие. Желателно е да не се експлоатира. И азъ тукъ възставамъ най-енергично противъ тая мисль. За

държавата нищо не е направила. Напротивъ, тя прави всичко възможно, и ще го прави по-разумно, отколкото когато и да било преди 1923 г. — разбира се, въ последно време, не говоря за времената преди войната.

Другиятъ въпросъ, който много интересува г. Черневъ, е въпросътъ за продажбата на тютюните. Кооперациите се намириха въ доста трудно положение. Продажбата на тютюните става при известни много специални условия, особено съ режките. Вие не можете да кажете, че държавата не е помагала на кооперациите. Тя е предпочитала винаги кооперативните тютюни. Тя на два пъти миналата и поминалата година се задѣлжи даже съ компенсационни едѣлки, само да може да се пласиратъ тѣзи кооперативни тютюни. Ако имаше да ликвидираме спрямо една държава известни задължения отъ 1925 г., то е само съ огледъ да бждатъ пласирани кооперативните тютюни. Какво искате повече отъ това? И сега грижата на българската държава е пакъ да се улесни пласирането на кооперативните тютюни, да се подкрепятъ производителите на тютюна. Колкото се отнася, обаче, до продажбата на тютюни въ странство, то е една работа много сложна, тънка и тя надминава разбиранията на нѣкои отъ приятелите на г. Черневъ. Тамъ трѣбва по-големо изкуство, тамъ трѣбва търговецъ съ по-големи похвати, съ по-други способности. И затуй Земледѣлската банка сама днесъ е принудена да прибѣгва до известни синдикати, ако щете, които сж образувани въ странство, които толкозъ по-добре действуватъ за насъ, когато между тѣхъ намираме и български имена, не само чужди.

Азъ съмъ длъженъ да отговоря на още единъ въпросъ. Въпросътъ за дветѣ централи, неразбранъ отъ г. Черневъ, се освѣтли напълно. Въ това отношение държавата не може да забрани едното или другото, да забрани конкуренцията, не може да предпочете едното предъ другото, не може да тури никакви спънки или пречки на пазара въ странство. Тѣй е. Това е интернационаленъ пазаръ. Ако вие мислите, че можете да диктувате и на интернационалния пазаръ, блазе ви, това показва вашето невежество и нищо друго.

Вие искате да улеснимъ другите производители, като ги освободимъ да плащатъ 20% глоба за закъснѣли данъци. Внесете едно предложение за изменение закона за събиране данъците — тогава, да. Сега вие искате отъ мене азъ да нарушавамъ закона. Азъ нѣмамъ право да направя това. Докато гласуваниятъ въ Народното събрание законъ е въ сила, той ще бжде прилаганъ; когато той се отмени, тогава въпросътъ е другъ. Но улеснението азъ го правя тамъ, където мога да го направя административно.

Следователно, всички мѣрки се взематъ; взематъ се по начинъ, по който може да се помогне на стопанството. Разбира се, съ това може да не се пресѣкатъ краката на демагогията, която иде отъ тамъ. (Сочи земледѣлците), но въ всѣки случай вървамъ, че много по-скоро ще се помогне на селския стопанинъ и на кооперациите, за да се излѣзе отъ това положение. (Ржкопѣскания отъ сговористите)

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! Народниятъ представителъ г. Константиновъ Бозвелиевъ съ едно писмо моли да му се разреши по болестъ едномесеченъ отпускъ, начинающъ отъ 16 т. м. Представява удостоверение отъ което се вижда, че отъ 6 мартъ е на лѣчение въ болницата „Червенъ кръстъ“ и че има нужда да продължи лѣчението си. — Събрането е съгласно.

Пристъпваме къмъ дневния редъ.

Н. Славовъ (с. д): Преди дневния редъ искамъ думата.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Заповѣдайте.

Н. Славовъ (с. д): Г. председателю! Бѣхъ депозиравъ едно питане доста отдавна къмъ министъра на земедѣлството. Той бѣше готовъ още при депозирането на питането да ми отговори веднага, безъ да го развивамъ. Остана обаче за следуюния денъ. Следъ това по поводъ на моето напомняне г. министър-председателятъ заяви, че като минатъ бюджетите, на всички питання ще се отговори.

Моето питане се отнася за даденото право на водно ползуване отъ р. Искъръ при Курило. Макаръ и доста вече закъснѣло, но въ всѣки случай то се отнася до единъ фактъ — даване на концесия правото на ползуване отъ води, въпрѣки закона и въпрѣки решението на Върховния съветъ по водите, чрезъ резолюция на г. министъра на земедѣлството. Той бѣше готовъ, както казахъ, да отговори веднага, но ако не развивамъ питането си. Оттогава вече стана пѣтъл месецъ. Какво е направило председателството,

за да напомни на г. министра да защита народното представителство и да отговори на питанията?

Председателстващ д-р Б. Вазов: Ще Ви отговори.

Н. Славов (с. д): Кога? Да не би някаква хроническа болест да е обхванала министритъ на земледелието!

Председателстващ д-р Б. Вазов: Ще ви се отговори. Излишни сж тѣзи подмятания.

Х. Христов (с. д): Болестта отъ миналия кабинетъ да я нѣма пакъ?

Н. Лулчевъ (с. д): Нищо, тя не е инфекциозна!

Председателстващ д-р Б. Вазов: Ще съобща на г. министра и той ще Ви отговори.

Н. Славов (с. д): Той вѣчно отсѣтствува. Ужъ бѣше готовъ да ми отговори веднага, а то оттогава дѣлъ месецъ мина.

Председателстващ д-р Б. Вазов: Пристъпваме къмъ първата точка отъ дневния редъ.

Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Ще искамъ вашето съгласие досежно отлагане дебатитъ по третъ законопроекта за пенситъ. Вие помнете, че тѣхъ ги вотирахме преди преустановяването на заседанията на първо четене, съ условие, че при второто четене ще се изкажете по принципъ. Нуждата отъ този вотъ бѣше належаща за момента. И третъ законопроекта още не сж минали презъ комисията. Азъ бихъ билъ съгласенъ да се започне говоренето по принципъ по тия законопроекти или пъкъ, ако желаете, да ги отминемъ сега и, когато дойдатъ на второ четене да се разглеждатъ, тогава да говорите по принципъ.

Обаждаатъ се: Съгласни сме.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Понеже се съгласявате да се отминатъ, моля другитъ точки отъ дневния редъ да се разглеждатъ сега.

Трѣбва да отбележа, че помъ настане ваканция, г. г. народнитъ представители, които сж членове въ комиситъ, използватъ — то се знае — вечното време на ваканцията и не могатъ да се събератъ въ комиситъ.

Председателстващ д-р Б. Вазов: Моля докладчика г. Петко Палиевъ да докладва на трето четене законопроекта за ликвидиране дѣлата по закона за облекчение жилищнитъ нужди.

Докладчикъ П. Палиевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправкитъ и прибавкитъ, приети на второ четене)

Председателстващ д-р Б. Вазов: Г-да! Не е постъпило никакво предложение по законопроекта за ликвидиране дѣлата по закона за облекчение жилищнитъ нужди. Които приематъ на трето четене законопроекта за ликвидиране дѣлата по закона за облекчение жилищнитъ нужди, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 75)

Втората точка отъ дневния редъ е трето четене законопроекта за купуване отъ държавата зданието съ дворното мѣсто, принадлежащо на банка „Отечество“ и пр.

Моля г. секретаря да го прочете.

Замѣстникъ-секретаръ К. Николовъ (д. сг): (Прочита изцѣло законопроекта, безъ измѣнение)

Председателстващ д-р Б. Вазов: И по този законопроектъ не е постъпило никакво предложение.

Които приематъ на трето четене законопроекта за купуване отъ държавата зданието съ дворното мѣсто, принадлежащо на банка „Отечество“, анонимно акционерно дружество въ София, находяще се въ гр. София, на жгѣла на ул. „Гурко“ и „6 септемврий“, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 76)

Г-да! Третата точка отъ дневния редъ е второ четене законопроекта за пенситъ за изслужено време, но по-

неже, както се каза отъ г. министър-председателя, той и другитъ законопроекти за пенситъ не сж прегледани отъ комиситъ, тѣ ще останатъ, следователно, пакъ въ дневния редъ, но сега нѣма да ги гледаме

Четвъртата точка отъ дневния редъ е първо четене законопроекта за продължение срока за новоизноса на временно внесени инструменти и уреди съ временно вносна декларация № 10.830 отъ 3 мартъ 1925 г. на Русенската митница.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ А. Пиронковъ (д. сг): (Прочита изцѣло законопроекта, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 118)

Председателстващ д-р Б. Вазов: Г-да! Които приематъ на първо четене по начало законопроекта за продължение срока за новоизноса на временно внесени инструменти и уреди съ временно вносна декларация № 10.830 отъ 3 мартъ 1925 г. на Русенската митница, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

К. Кънчевъ (д. сг): Предлагамъ спешностъ на законопроекта.

Председателстващ д-р Б. Вазов: Има предложение отъ народния представител г. Кънчо Кънчевъ по спешностъ законопроектъ да се разгледа още сега на второ четене. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за продължение срока за новоизноса на временно внесени инструменти и уреди съ временно вносна декларация № 10.830 отъ 3 мартъ 1925 г. на Русенската митница.

Председателстващ д-р Б. Вазов: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Секретаръ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете членъ единственъ — вж. прил. Т. I, № 118)

Председателстващ д-р Б. Вазов: Които приематъ членъ единственъ, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка пета отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за измѣнение и допълнение закона за уреждане недвижимата собственостъ въ новитъ земи.

Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Обичамъ да вѣрвамъ, че и днесъ ще бждатъ пригнети на народнитъ представители, както и вчера.

К. Кънчевъ (д. сг): Безъ съмнение

Н. Савовъ (д. сг): Както винаги.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Законопроектитъ, които следватъ въ дневния редъ, не могатъ да бъдатъ разглеждани, защото респективнитъ министри, които трѣбва да ги защищаватъ, отсѣтствуватъ, а нѣкои отъ законопроектитъ не сж и довършени. Затуй моля да се вдигне заседанието, като г. председателъ нареди дневния редъ за утре. Освенъ въпроситъ, които сж сложени въ дневния редъ, нека се поставятъ и онѣзи законопроекти, които сж постъпили, начело съ законопроекта за Българската промишлена банка.

Председателстващ д-р Б. Вазов: Г-да! Има предложение отъ г. министър-председателя да спремъ нашата работа.

Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събарнието приема.

* За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 118.

Предлагамъ за утре следния дневенъ редъ:

1. Трето четене законопроекта за продължение срока за новоизбоса на временно внесенитъ инструменти и пр.

Одобряване предложенията:

2. За одобрение XXI постановление на Министерския съветъ, отъ 4 май 1925 г., протоколъ № 47.

3. За одобрение съглашението, подписано между Глав- рекция на трудовитъ земеделски стопанства и секретаръ на английската фондация „Спасете де- Лондонъ на 25 февруарий 1926 г.

—не законопроектитъ:

4. За измѣнение § 1, ал. 1 отъ закона за измѣнение и допълнение законитъ за амнистия отъ 26 юлий 1924 г. и пр.

5. За Българската промишлена банка.

6. За допълнение на закона за нотариуситъ и мировитъ съдии.

7. За освобождаване безъ мито и пр. материалитъ за строителство се помѣщение на Унгарската легация.

8. За освобождаване безъ магазинажъ внесенитъ отъ Министерството на земледѣлнето и пр. 2.000 броя плугове.

9. За освобождаване безъ магазинажъ 28 колета съ вехти дрехи, изпратени даромъ отъ Америка за рускитъ бѣжанци.

10. За одобряване III постановление на Министерския съветъ, отъ 8 априль 1919 г. протоколъ № 49 и пр.

11. За измѣнение и допълнение на закона за обезщетя- ването действующитъ офицери и свѣрхсрочно служащитъ подофицери и пр.

Второ четене законопроектитъ:

12. За пенситъ за изслужено време.

13. За измѣнение и допълнение на закона за уреждане недвижимата собственостъ въ новитъ земи.

14. За държавенъ контролъ върху частнитъ застрахо- вателни предприятия.

15. За задълженията на с. Ладжене и пр.

16. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитъ.

Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю Па- стуховъ.

К. Пастуховъ (с.д.): Г. председателю! Обръщамъ се къмъ васъ. — Както ви е известно, още преди единъ-два месеца е внесено законодателно предложение, подписано отъ около 80 души народни представители, за измѣнение на избирателния законъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Къмъ края на се- сията ще го разгледаме.

К. Пастуховъ (с.д.): Нищо де, може да се отхвърли, може да не се разгледа. — Азъ мисля, че отъ уважение къмъ една частъ отъ народното представителство, което е внесло този законопроектъ, трѣбва председателството да изпълни дълга си, като го постави на дневенъ редъ. А какво становище ще вземе правителството по този законо- проектъ, това е другъ въпросъ. Азъ бихъ молилъ да го поставите сега на дневенъ редъ, макаръ и като последна точка. Инакъ каква смисълъ има да правимъ законода- телни предложения, да изпълняваме формалността на пра- вилника и конституцията, която казва, че по частенъ редъ могатъ да се внасятъ законопроекти, а да не ги виждаме поставени на дневенъ редъ? Азъ не казвамъ да поставите този въпросъ на първо мѣсто въ дневния редъ; турете го на последно мѣсто.

Въ нѣкои парламенти, чини ми се въ английския пар- ламентъ, определятъ специални дни, когато се разглеж- датъ всички предложения основателни или неоснователни, внесени по частна инициатива. Тамъ се дава право на на- роднитъ представители да се изкажатъ и камарата или ги гласува, или ги отвърля — съ една речъ, става нѣщо.

Ето защо, азъ къмъ Васъ апелирамъ, г. председателю, а не къмъ гласовѣтъ на мнозинството, да поставите въ дневния редъ това законодателно предложение. Нека го има тамъ; важно, или неважно, ще му дойде редътъ да го разгледаме.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г-да! Най-на- предъ ще положа на гласуване този дневенъ редъ, който азъ предлагамъ.

Моля, които приематъ тоя дневенъ редъ, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема.

К. Пастуховъ (с.д.): Г. Председателю! Правилникътъ трѣбва да се приложи. Азъ правя предложение да се постави това законодателно предложение въ дневния редъ. Това зависи отъ Васъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Искамъ думата.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. Пастуховъ! Има много законодателни предложения, внесени по частна инициатива. Обаче сега става въпросъ за определяне на дневния редъ. Азъ не съмъ съгласенъ Вашето законода- телно предложение да се сложи сега на дневенъ редъ и имамъ много сериозни мотиви за това. Преди всичко за- туй, защото когато дойде редъ да се прави по този въ- просъ предложение, правителството ще го направи. И ко- гато правителството внесе своето законодателно предло- жение, тогава ще се разгледа и предложението направено по частна инициатива.

Въ всѣки случай Народното събрание е властно да си каже думата, желае ли сега да разгледа законодателното предложение на г. Пастуховъ, или когато му дойде редътъ.

К. Пастуховъ: Дайте ми думата, г. председателю, за да се обясни съ г. министъръ-председателя.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Въпросътъ е из- черпанъ.

К. Пастуховъ (с.д.): Не е изчерпанъ. По поводъ на него- вото предложение искамъ думата.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има внесено отъ Васъ едно законодателно предложение за измѣнение на избирателния законъ, което Вие искате да се постави на дневенъ редъ. Отъ друга страна правителството дава своето мнение при определянето на дневния редъ. На мене не ми остава сега нищо друго, освенъ да предложа Ва- шето искане на гласуване.

К. Пастуховъ (с.д.): Не е изчерпанъ. По поводъ на него- декларацията на министъръ-председателя, за да дамъ едно обяснение?

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Ще се гласува този дневенъ редъ, който азъ предлагамъ.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. министъръ- председателъ си каза мнението, дали е съгласенъ или не.

К. Пастуховъ (с.д.): Той го свързва съ друго нѣщо. Той иска да каже, че правителството ще внесе законопроектъ за измѣнение на избирателния законъ. Въ такъвъ случай азъ нѣмамъ нищо противъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. Пастуховъ! Азъ казвамъ: когато дойде времето да разгледаме този въпросъ, правителството нѣма да остави той да се урежда съ законодателно предложение по частна инициатива. Това да го знаятъ много добре.

К. Славовъ (с.д.): Къде остава правото на законодателна инициатива на народнитъ представители?

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г-да! Които съ- съгласни законодателното предложение за измѣнение из- бирателния законъ, внесено отъ г. Пастуховъ, да бѣде по- ставено въ дневния редъ за следующето заседание, моля, да вдигнатъ ржка. Меншество, Събранието не приема.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Значи, свърши се.

К. Славовъ (с.д.): Това значи диктатура на болши- ството надъ малцинството. По този начинъ суспендираме правата на народнитъ представители.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Затварямъ за- седанието.

(Затворено въ 17 ч. 20 м.)

Подпредседателъ: Д-ръ Б. ВАЗОВЪ

Секретаръ: А. ПИРОНКОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

	Стр.		Стр.
Отпуски , разрешени на народните представители: Христо Баралиевъ, Петъръ Пенчевъ, Ангелъ Станковъ, Иванъ Харизановъ, Христо Мирски, Бекиръ Садкъ Мехмедовъ, Проданъ Поповъ, Христо Черневъ, Йорданъ Ангеловъ, Александъръ Малиновъ, Тодоръ Маждраковъ, Михо Мар- ковъ, Хасанъ-ефенди Бояджиевъ, Ахмедъ Фа- зълъ Шарифовъ и Константинъ Бозвелиевъ . . . 1795		указъ № 29/1925 г. „Държавенъ вестникъ“ бр 92 24 юлий 1925 г. (Съобщение) 1795	
Зановопроекти:		7) за ликвидиране отношенията между наемодате- литъ и наемателитъ, създадени отъ закона за облекчение на жилищнитъ нужди (Трето четене) . . . 1801	
1) за Българската промишлена банка (Съобщение) 1795		8) за купуване отъ държавата зданието съ дворно мѣсто, принадлежало на банка „Отечество“ ано- нимно акционерно дружество въ София, нахо- дящо се въ гр. София, на жгѣла на ул. ул. „Гурко“ и „6 септемврий“ (Трето четене) 1801	
2) за освобождаване безъ магазинажъ внесениятъ отъ Министерството на земледѣлието и държав- жавнитъ имоти 2.000 броя плугове (Съобщение) 1795		9) за продължение срока за новозноса на вре- менно внесениятъ инструменти и уреди съ вре- менно вносна декларация № 10.830 отъ 3 мартъ 1925 г. на Русенската митница (Първо и второ четене) 1801	
3) за освобождаване безъ мито и всѣкакви други данѣци, такси и бери материялитъ за строи- телството се помѣщение на Унгарската легация (Съобщение) 1795		Предложения:	
4) за освобождаване безъ магазинажъ 28 колета съ вехти дрехи, изпратени даромъ отъ Америка за руските бѣжанци (Съобщение) 1795		1) за одобрение XXI-то постановление на Мини- стерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 4 май 1925 г., протоколъ № 47 (Съобщение) . . . 1795	
5) за одобрение III-то постановление на Министер- ския съветъ, взето въ заседанието му отъ 8 априлъ 1919 г., протоколъ № 49, и за оста- вяне въ тежестъ на държавното съкровище ми- тата и другитъ бери на 27½ вагона захаръ (Съобщение) 1795		2) за одобрение съглашението, подписано между Главната дирекция на трудовитъ земеделски стопанства и главния секретаръ на английската фондация „Спасете децата“ отъ Лондонъ на 25 февруарий 1926 г. (Съобщение) 1795	
6) за измѣнение и допълнение на закона за обез- щетяването на действующитъ офицери и свръх- срочнослужашитъ подофицери, напуснали вой- ската поради намалението и преустройството ѝ споредъ Ньойския миренъ договоръ, обнарод- ванъ съ указъ № 19 отъ 1924 г., „Държавенъ вест- никъ“ бр. 87 отъ 21 юлий 1924 г., измѣненъ съ		Питане отъ народния представителъ И. Д. Черневъ къмъ министритъ на финанситъ и на земледѣ- лието и държавнитъ имоти, относително мѣр- китъ, които мислятъ да взематъ за защита интереситъ на тютюнопроизводителитъ по по- водъ закупуването отъ търговци спекулантѣ тютюни по цена 6—13 л. килограма, които и чрезъ шкартиране и кражди намаляватъ още повече цената му (Развиване и отговоръ) . . . 1795	
		Дневенъ редъ за следующето заседание 1802	